

'कोक्रो' कथाको सङ्कथन विश्लेषण

शोधार्थी

अंशु भट्टराई

क्याम्पस क्रमाङ्क र शैक्षिक वर्ष : ०६६ (२०६७/०६८)

त्रि.वि. दर्ता नं. : ९-३-२१८-०६७१-२०१०

दोस्रो वर्षको परीक्षा क्रमाङ्क : २१८००२८ (२०६९)

नेपाली शिक्षा विषयमा स्नातकोत्तर उपाधिका निमित्त प्रस्तुत शोधपत्र

शोधपत्र पेस गरेको मिति

वि.सं. २०७६/०३/२४
२०७६/०४/२४

इ.सं. २०१९ /०७/०९
/०८/०९

त्रिभुवन विश्वविद्यालय
भएको मिति

शिक्षाशास्त्र सङ्काय

जनता बहुमुखी क्याम्पस

नेपाली शिक्षा विभाग
इटहरी, सुनसरी

शोधपत्र भाइभा

वि.सं.

इ.सं. २०१९

कोक्रो' कथाको सङ्कथन विश्लेषण

शोधार्थी

अंशु भट्टराई

क्याम्पस क्रमाङ्क र शैक्षिक वर्ष : ०६६ (२०६७/०६८)

त्रि.वि. दर्ता नं. : ९-३-२१८-०६७१-२०१०

दोस्रो वर्षको परीक्षा क्रमाङ्क : २१८००२८ (२०६९)

नेपाली शिक्षा विषयमा स्नातकोत्तर उपाधिका निमित्त प्रस्तुत शोधपत्र

शोधपत्र पेस गरेको मिति	त्रिभुवन विश्वविद्यालय	शोधपत्र भाइभा
	भएको मिति	
वि.सं. २०७६/०३/२४	शिक्षाशास्त्र सङ्काय	वि.सं.
२०७६/०४/२४		
इ.सं. २०१९ /०७/०९	जनता बहुमुखी क्याम्पस	इ.सं. २०१९
/०८/०९		
	नेपाली शिक्षा विभाग	
	इटहरी, सुनसरी	

प्रतिबद्धता पत्र

म शोधार्थी अंशु भट्टराई यो प्रतिबद्धता गर्दछु कि प्रस्तुत 'कोक्रो' कथाको सङ्कथन विश्लेषण शीर्षक शोधपत्र मेरो मौलिक अनुसन्धान हो । शोधपत्र कहीं कतैबाट हुबहु नक्कल गरिएको छैन । आवश्यकताअनुसार सन्दर्भ र स्रोत खुलाई सामग्रीहरु प्रयोग गरिएको छ । यदि कहीं कतैबाट हुबहु नक्कल गरेको प्रमाणित भए त्यसबाट आउने सबैखाले परिणामहरुको सामना गर्ने प्रतिबद्धता व्यक्त गर्दछु ।

मिति : २०७६/०३/२४

.....

शोधार्थी

अंशु भट्टराई



जनता बहुमुखी क्याम्पस

इटहरी, सुनसरी
स्थापना : २०४५

फोन नं. : ०२५-५८००६४
५८१३००

(त्रिभुवन विश्वविद्यालय र उ.मा.वि. परिषदबाट सम्बन्धन प्राप्त)
विज्ञान, व्यवस्थापन, मानविकी तथा शिक्षा शास्त्र सङ्काय

प.सं.
च.सं.

मिति : २०७६/०३/२४

शोधनिर्देशकको सिफारिस पत्र

त्रिभुवन विश्वविद्यालय, शिक्षाशास्त्र सङ्काय जनता बहुमुखी क्याम्पस नेपाली भाषा शिक्षा विभागअन्तर्गत, इटहरी एम.एड. दोस्रो वर्षकी विद्यार्थी अंशु भट्टराईले नेपा.शि. ५९८ पाठ्यांशको प्रयोजनार्थ प्रस्तुत 'कोक्रो' कथाको सङ्कथन विश्लेषण शीर्षकको शोधपत्र मेरो निर्देशनमा तयार पार्नुभएको हो । प्रस्तुत शोधपत्र सम्बन्धित तहका निम्ति उपयुक्त भएकाले आवश्यक मूल्याङ्कनका लागि सिफारिस गर्दछु ।

.....
उप-प्रा. मदनराज बराल

शोध निर्देशक

नेपाली भाषा शिक्षा विभाग

जनता बहुमुखी क्याम्पस

इटहरी, सुनसरी

कृतज्ञता ज्ञापन

प्रस्तुत शोधपत्र जनता बहुमुखी क्याम्पस इटहरीका शिक्षाशास्त्र सङ्काय, नेपाली भाषाशिक्षा विभागका विभागीय प्रमुख आदरणीय गुरू मदनराज बरालका कुशल निर्देशनमा मैले तयार पारेकी हुँ । अध्यापन र अध्ययनका व्यस्त समयमा पनि उहाँले मलाई दिनुभएको प्रेरणा र कुशल निर्देशनले गर्दा नै यस शोधपत्रले मूर्त रूप लिएको हो । सर्वप्रथम म उहाँप्रति हार्दिक कृतज्ञता ज्ञापन गर्दछु ।

यस शोधपत्रका तयारीका क्रममा आवश्यक सल्लाह, सुझाव र हौसला प्रदान गर्नुहुने आदरणीय शिक्षा गुरू प्रा. डा. टङ्कप्रसाद न्यौपाने तथा आदरणीय गुरू नवीनकुमार शर्माप्रति कृतज्ञता ज्ञापन गर्न चाहन्छु । अध्ययन कार्यमा सहयोग गर्नुहुने जनता बहुमुखी क्याम्पस इटहरी लगायत आजसम्म मलाई शिक्षा दिने सम्पूर्ण गुरू र गुरूआमाहरुप्रति नमन गर्दछु । मेरो बाल्यकालदेखि अध्ययनमा लाग्न प्रेरणा दिने पिता स्व. लेखनाथ भट्टराईलाई स्मरण गर्दै मलाई जन्मदिने प्रेरणाकी स्रोत पूजनीय आमा सीतादेवी भट्टराईप्रति सभक्ति श्रद्धासुमन अर्पण गर्दछु । यस कार्यमा हरतरहले प्रेरणापूर्वक सहयोग गर्नुहुने आदरणीय दाजु उपप्रा. डा. नेत्रविनोद भट्टराई तथा मेरा श्रीमान् उपप्रा. दीपक पराजुलीप्रति हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछु । यस कार्यका लागि उचित वातावरण तयार पारी सहयोग गर्ने मेरा प्रिय छोरीहरु आयुषा र प्रशंसा तथा भतिज पुष्प पराजुलीलाई सधन्यवाद आशीर्वाद दिन चाहन्छु ।

त्रिभुवन विश्वविद्यालय, शिक्षाशास्त्र सङ्काय नेपाली भाषाशिक्षा विभाग अन्तर्गत स्नातकोत्तर तह दोस्रो वर्षको ने. पा. शि. ५९८ पत्रको प्रयोजनार्थ प्रस्तुत 'कोक्रो' कथाको सङ्कथन विश्लेषण शीर्षकको शोधपत्रको अध्ययनले भविष्यमा हुने यस सम्बन्धी अध्ययन अनुसन्धानका लागि कुनै रूपमा सहयोगी बन्नेछ भन्ने आशा लिएकी छु ।

अन्त्यमा 'कोक्रो' कथाको सङ्कथन विश्लेषण शीर्षकको यो शोधपत्र आवश्यक मूल्याङ्कनका लागि त्रि. वि. जनता बहुमुखी क्याम्पस इटहरीको शिक्षाशास्त्र सङ्काय, नेपाली भाषाशिक्षा विभागसमक्ष पेस गरेकी छु ।

शोधार्थी

अंशु भट्टराई

परीक्षा क्रमाङ्क : २९८००२८(०६८/०६९)

मिति : २०७६/०४/०९

शोधसार

शोधशीर्षक	: 'कोक्रो' कथाको सङ्कथन विश्लेषण
शोधार्थी	: अंशु भट्टराई
शोध निर्देशक	: मदनराज बराल
क्याम्पस	: जनता बहुमुखी क्याम्पस, इटहरी, सुनसरी
शैक्षिक वर्ष	: २०६८/०६९
अध्याय	: पाँच

शोध प्रयोजन :

प्रस्तुत शोधपत्र नेपाली भाषा शिक्षा विभाग, स्नातकोत्तर तह दोस्रो वर्षको पाठ्यांश नेपा. शि. ५९८ को प्रयोजनार्थ तयार पारिएको हो ।

शोधको उद्देश्य :

प्रस्तुत अध्ययनका उद्देश्यहरु निम्नलिखित रहेका छन् :

- क) 'कोक्रो' कथामा प्रयुक्त सम्बद्धकहरुको पहिचान र विश्लेषण गर्नु ।
- ख) प्रस्तुत कथामा प्रयुक्त सम्बद्धनहरुको पहिचान र विश्लेषण गर्नु ।
- ग) सम्बद्धक र सम्बद्धनका दृष्टिले प्रस्तुत कथाको उपयुक्तता केलाउनु ।

शोध प्रक्रिया :

प्रस्तुत शोधकार्य सम्पन्न गर्नका लागि पुस्तकालयीय विधिको उपयोग गरिएको छ । तथ्याङ्क सङ्कलन, तथ्याङ्कको व्याख्या विश्लेषण, सामग्रीहरुको तुलना र मूल्याङ्कन उल्लिखित तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ । प्राथमिक स्रोतका रूपमा 'कोक्रो' कथालाई लिइएको छ । द्वितीयक स्रोतका रूपमा सङ्कथन विश्लेषणसँग सम्बन्धित विभिन्न पुस्तक, सैद्धान्तिक लेख रचनाहरु र अप्रकाशित शोधपत्रहरुलाई प्रयोग गरिएको छ ।

शोध निष्कर्ष :

प्रस्तुत शोधकार्यको निष्कर्षलाई निम्नानुसार बुँदागत रूपमा प्रस्तुत गरिएको छ :

- क) यो पाठमा २१ वटा अनुच्छेदहरू रहेका छन् जसमा ११४ वटा वाक्यहरू रहेका छन् ।
- ख) सम्बद्धकको अध्ययन गर्दा यस पाठमा सर्वनाम र संयोजकको बाहुल्य रहेको देखिन्छ ।
- ग) सम्बद्धनको अध्ययन गर्दा यस पाठमा स्पष्टोक्ति र अनुक्रमबोधक सम्बद्धनको बाहुल्य रहेको देखिन्छ ।
- घ) सम्बद्धक र सम्बद्धनको प्रयोग उचित तथा उपयुक्त तवरले गरी पाठलाई अन्वितिपूर्ण बनाइएको छ ।
- ङ) 'कोक्रो' कथा सङ्कथनका दृष्टिले उपयुक्त रहेको छ ।

विषय सूची

विषय	पृष्ठ
अध्याय - एक : शोधपरिचय	१-३
१.१ पृष्ठभूमि	१
१.२ समस्याकथन	२
१.३ अध्ययनका उद्देश्यहरु	२
१.४ अध्ययनको औचित्य र महत्त्व	३
१.५ अध्ययनको परिसीमा	३
१.६ पारिभाषिक शब्द	३
अध्याय - दुई : पूर्वकार्यको समीक्षा र सैद्धान्तिक अवधारणा	४-२०
२.१ पूर्वकार्यको समीक्षा	४
२.२ पूर्वकार्यको उपयोगिता	५
२.३ सैद्धान्तिक संरचना	५
२.३.१ सङ्कथनको परिचय	५
२.३.२ सङ्कथनका तत्वहरु	९
२.३.३ सङ्कथन विश्लेषणका पद्धतिहरु	११
२.३.४ सङ्कथनका युक्तिहरु	१२
२.३.४.१ सम्बद्धक	१२
२.३.४.२ सम्बद्धन	१६
अध्याय - तीन : प्रक्रिया र विधि	२१-२२
३.१ अध्ययनको संरचना	२१
३.२ तथ्याङ्क सङ्कलनका स्रोतहरु	२१
३.३ तथ्याङ्क सङ्कलन प्रक्रिया	२१

३.४ तथ्याङ्क विश्लेषण र व्याख्या प्रक्रिया	२२
अध्याय - चार : व्याख्या तथा विश्लेषण	२३-७८
४.१ परिचय	२३
४.२ कोक्रो कथाका वाक्यहरूका बीचमा प्रयुक्त सम्बद्धकको पहिचान र विश्लेषण	२३
४.२.१ निर्धारित कथाको पहिलो अनुच्छेदमा प्रयुक्त सम्बद्धकको पहिचान र विश्लेषण	२३
४.२.२ निर्धारित कथाको दोस्रो अनुच्छेदमा प्रयुक्त सम्बद्धकको पहिचान र विश्लेषण	२६
४.२.३ निर्धारित कथाको तेस्रो अनुच्छेदमा प्रयुक्त सम्बद्धकको पहिचान र विश्लेषण	२८
४.२.४ निर्धारित कथाको चौथो अनुच्छेदमा प्रयुक्त सम्बद्धकको पहिचान र विश्लेषण	२९
४.२.५ निर्धारित कथाको पाँचौ अनुच्छेदमा प्रयुक्त सम्बद्धकको पहिचान र विश्लेषण	३२
४.२.६ निर्धारित कथाको छैटौ अनुच्छेदमा प्रयुक्त सम्बद्धकको पहिचान र विश्लेषण	३४
४.२.७ निर्धारित कथाको सातौ अनुच्छेदमा प्रयुक्त सम्बद्धकको पहिचान र विश्लेषण	३५
४.२.८ निर्धारित कथाको आठौ अनुच्छेदमा प्रयुक्त सम्बद्धकको पहिचान र विश्लेषण	३७
४.२.९ निर्धारित कथाको नवौ अनुच्छेदमा प्रयुक्त सम्बद्धकको पहिचान र विश्लेषण	३८
४.२.१० निर्धारित कथाको दसौ अनुच्छेदमा प्रयुक्त सम्बद्धकको पहिचान र विश्लेषण	३९
४.२.११ निर्धारित कथाको एघारौ अनुच्छेदमा प्रयुक्त सम्बद्धकको पहिचान र विश्लेषण	४०
४.२.१२ निर्धारित कथाको बाह्रौ अनुच्छेदमा प्रयुक्त सम्बद्धकको पहिचान र विश्लेषण	४२
४.२.१३ निर्धारित कथाको तेह्रौ अनुच्छेदमा प्रयुक्त सम्बद्धकको पहिचान र विश्लेषण	४३
४.२.१४ निर्धारित कथाको चौधौ अनुच्छेदमा प्रयुक्त सम्बद्धकको पहिचान र विश्लेषण	४४
४.२.१५ निर्धारित कथाको पन्ध्रौ अनुच्छेदमा प्रयुक्त सम्बद्धकको पहिचान र विश्लेषण	४४
४.२.१६ निर्धारित कथाको सोह्रौ अनुच्छेदमा प्रयुक्त सम्बद्धकको पहिचान र विश्लेषण	४५
४.२.१७ निर्धारित कथाको सत्रौ अनुच्छेदमा प्रयुक्त सम्बद्धकको पहिचान र विश्लेषण	४६
४.२.१८ निर्धारित कथाको अठारौ अनुच्छेदमा प्रयुक्त सम्बद्धकको पहिचान र विश्लेषण	५०
४.२.१९ निर्धारित कथाको उन्नाईसौ अनुच्छेदमा प्रयुक्त सम्बद्धकको पहिचान र विश्लेषण	५२

४.४.१९ निर्धारित कथाको उन्नाईसौं अनुच्छेदमा प्रयुक्त सम्बद्धनको पहिचान र विश्लेषण	७७
४.४.२० निर्धारित कथाको बीसौं अनुच्छेदमा प्रयुक्त सम्बद्धनको पहिचान र विश्लेषण	७७
४.५ निष्कर्ष	७८
अध्याय - पाँच : सारांश, निष्कर्ष र उपयोगिता	७९-८१
५.१ सारांश	७९
५.२ निष्कर्ष	७९
५.३ उपयोगिता र कार्यान्वयन	८०
५.३.१ शोधको उपयोगिता	८०
५.३.२ शोधको कार्यान्वयन	८०
५.४ भावी अनुसन्धानका लागि सम्भावित शोध शीर्षकका क्षेत्रहरु	८१
सन्दर्भ ग्रन्थसूची	८२
परिशिष्ट - एक	
क) चन्द्रमणि अधिकारीको परिचय	
ख) निर्धारित कथाको सार	
परिशिष्ट - दुई	
'कोक्रो' कथा	

